

บทที่ 6

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาแบบแผนการเลือกคู่ครองของข้าราชการกรุงเทพมหานครที่สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัย โดยมีกลุ่มตัวอย่าง 201 ราย เป็นเพศชาย 107 ราย และหญิง 94 ราย ซึ่งปฏิบัติราชการอยู่ในตำแหน่งการฯ เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม ปรากฏว่าข้อมูลที่ได้มีส่วนสนับสนุนสมมุติฐาน ซึ่งตั้งขึ้นโดยอาศัยทฤษฎี Homogamy เป็นแนวทางในการศึกษา นั่นคืออัตราส่วนของผู้ที่แต่งงานภายในกลุ่มที่มีคุณสมบัติทางสังคมคล้ายคลึงหรือเหมือนกัน จะมีมากกว่าการแต่งงานนอกกลุ่ม ซึ่งแบบแผนที่เกิดขึ้นนี้มีแนวโน้มว่าเป็นไปตามค่านิยมมากกว่าโดยบังเอิญ ขณะเดียวกันข้อมูลชี้ให้เห็นถึงมาตรฐานคู่ในการเลือกคู่ครอง และความนิยมเลือกคู่ครองด้วยตนเอง โดยมีความรักและการเห็นชอบจากบิดามารดาหรือผู้ใหญ่เป็นพื้นฐานสำคัญก่อนแต่งงาน

ผลจากการวิจัยพอสรุปได้ว่า ข้าราชการส่วนใหญ่จะเลือกคู่ครองที่มีอายุ, ระดับการศึกษา, อาชีพ (ผลการทดสอบทางสถิติไม่มีนัยสำคัญ แต่อัตราส่วนของการแต่งงานภายในกลุ่มอาชีพ ปรากฏให้เห็นเกินกว่าร้อยละ 50) ภูมิหลังทางเศรษฐกิจสังคม, อาชีพบิดา ที่อยู่อาศัยหรือสถานศึกษาหรือสถานที่ทำงาน สถานภาพสมรส(เป็นโสด) ความดึงดูดใจทางกายภาพ (เช่นที่ในทางรูปร่างหน้าตา) ความเป็นผู้นำ สติปัญญา ความรับผิดชอบ มีเหตุผล ความรัก ความเข้าใจ เข้าใจ เห็นใจ เข้ากันได้ เปิดเผย จริงใจ ชยันต์แข็ง รักงานรักความก้าวหน้า มีอารมณ์ขัน นิสัยใจคอ รสนิยม และงานอดิเรกต่าง ๆ เหมือนหรือใกล้เคียงกับตน

สำหรับปัจจัยในเรื่องรายได้ อายุ ระดับการศึกษา ความเป็นผู้นำ สติปัญญาและส่วนสูงของร่างกาย ปรากฏว่ามีแนวโน้มของการแต่งงานที่เกิดขึ้นภายในขอบเขตปัจจัยเหล่านี้ในลักษณะที่เป็นมาตรฐานคู่ ทั้งนี้รวมถึงปัจจัยที่เป็นที่เห็นชอบของกลุ่มข้าราชการในการใช้เป็นเกณฑ์พิจารณาเลือกคู่ครองด้วย ซึ่งได้แก่ ความชยันต์เข้มเฟี้ยว รักความก้าวหน้า อาชีพตำแหน่งงานก้าวหน้ามีเกียรติ เปิดเผย ฟังพาทอาศัย ปรึกษาหารือ และปรับทุกข์ได้ เข้ากันได้ทั้งใจ และไม่เจ้าชู้

ลักษณะการเลือกที่แตกต่างกันระหว่างเพศหญิงและเพศชายนี้ ส่วนหนึ่งอาจเนื่องมาจาก ข้าราชการชายและหญิงยังคงยึดมั่นในค่านิยมที่ยกของเพศชายเป็นผู้นำ หรือหัวหน้าครอบครัว ทำหน้าที่ปกป้อง คุ้มครอง หาเลี้ยงและเป็นหลักพึ่งพิงของสมาชิกในครอบครัว ฉะนั้น เพื่อเป็นหลักประกันความมั่นคงในชีวิตแต่งงาน เพศหญิงจึงให้ความสำคัญต่อบุคคลที่จริงจังถึงกว่าเพศชาย เพราะเป็นปัจจัยที่อาจชี้ให้เห็นถึงความสำเร็จ ก้าวหน้า โอกาสของการเลื่อนฐานะทางสังคมให้สูงขึ้น ตลอดจนความสุขและความราบรื่นในชีวิตสมรสต่อไปในอนาคต

จากเหตุผลที่ข้าราชการชายและหญิงให้ไว้เมื่อถามถึงการตัดสินใจเลือกแต่งงานระหว่างบุคคลที่รักอยู่กับตน แต่มีฐานะเศรษฐกิจ สังคม โดยเฉพาะการศึกษาต่ำ กับบุคคลที่มีฐานะเศรษฐกิจ สังคมสูง มีการศึกษาระดับเดียวกัน แต่เป็นฝ่ายรักข้าราชการข้างเดียว มีส่วนแสดงให้เห็นถึง ค่านิยมดังกล่าวได้อย่างชัดเจน นั่นคือการที่ข้าราชการชายส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 55.14 คิดว่าจะเลือกแต่งงานกับบุคคลแรก ขณะที่ข้าราชการหญิงมีเพียง 38.3% เท่านั้นที่เลือก โดยข้าราชการชายให้เหตุผลของการเลือกเช่นนั้นว่า ตนเองจะได้เป็นผู้นำ สามารถควบคุมสมรสได้ และผู้ตาม (คือตัวผู้สมรส) ควรมีความซื่อสัตย์กว่า

แต่ในจำนวนผู้ที่เลือกแต่งงานกับบุคคลหลังจะมีเพียง 15.89% ของข้าราชการชายและสูงถึง 45.74% ของข้าราชการหญิง โดยข้าราชการหญิงให้เหตุผลของการเลือกนี้ว่า มีหลักประกันความมั่นคงในชีวิตมากกว่า, ชีวิตครอบครัวสมบูรณ์กว่า, การที่ทั้งสองฝ่ายมีความสัมพันธ์กัน ย่อมเป็นที่ยกของของสังคม, ตลอดจนเห็นว่า ควรยกย่องให้ผู้สมรสเป็นผู้นำในการดำเนินชีวิต (ฉะนั้น จึงต้องเลือกผู้ที่มีความซื่อสัตย์เห็นอกเห็นใจ หรือขอ ๆ กันกับตน) ข้าราชการหญิงบางคนก็แสดงให้เห็นอย่างเด่นชัดว่า ฐานะเศรษฐกิจสังคม และการศึกษา มีความสำคัญต่อการแต่งงาน มากกว่าความรักที่มีต่อกันโดยตอบว่า "คงไม่สนใจคนแรกตั้งแต่นั้น ถึงรักก็แต่งงานด้วยไม่ได้"

เมื่อถามต่อไปถึง ความถี่ที่เห็นพ้องกับบุคคลซึ่งเป็นข้าราชการ เบื้องอกงานสังคมหรือไปไหนมาไหนกับผู้สมรส ซึ่งมีความสัมพันธ์ต่าง ๆ กันอย่างมาก เช่น ฐานะเศรษฐกิจสังคม การศึกษารูปร่างหน้าตา อายุอ่อนหรือแก่กว่ามาก เป็นต้น โดยให้กลุ่มตัวอย่างจากเอาความรู้สึกของข้าราชการผู้นั้นว่าจะเป็นอย่างไร ปรากฏว่า อัตราส่วนข้าราชการชายที่ต่ำกว่า บุคคลผู้นั้นอาจมีความ

ภูมิใจที่เอาชนะค่านิยมสังคมได้ มีจำนวนสูงกว่าข้าราชการหญิงถึง 11.33% ขณะเดียวกันข้าราชการหญิงที่ตอบว่า ข้าราชการผู้นั้นอาจมีความรู้สึกอาชวที่เลือกคู่ครองไม่เหมาะสม ก็มีจำนวนมากกว่าข้าราชการชาย แต่ในอัตราส่วนไม่สูงนัก คือสูงกว่าเพียง 3.72% ฉะนั้นอาจกล่าวได้ว่า การเลือกคู่ครองที่เกิดขึ้น ข้าราชการชายจะเน้นความสำคัญในด้านความรู้สึกรักใคร่ผูกพันทางอารมณ์ ยิ่งกว่าความเหมาะสมกันในทางคุณสมบัติทางสังคม ดังจะเห็นได้จากอัตราส่วนการแต่งงานโดยมีความรักต่อกันทั้งสองฝ่าย เกิดขึ้นในกลุ่มข้าราชการชายมากกว่าข้าราชการหญิง คือมีถึง 93.46% ขณะที่ข้าราชการหญิงมี 86.17% และในข้าราชการหญิงที่คู่สมรสเป็นฝ่ายรักข้างเดียว มีสูงกว่า คือมี 8.51% ขณะที่ข้าราชการชายมีเพียง 0.93% แสดงให้เห็นว่า แม้ข้าราชการหญิงจะให้ความสำคัญต่อปัจจัยเกี่ยวกับความรัก แต่ก็น้อยกว่าที่ข้าราชการชายให้ สิ่งที่น่ามากกว่าความรัก คือ ความเหมาะสมกันในทางคุณสมบัติสังคม เพราะเหตุหญิงจำเป็นต้องคำนึงถึงหลักประกันความมั่นคงในชีวิตสมรสมากกว่าเพศชาย

เมื่อพิจารณาในแง่บุคคลที่กลุ่มตัวอย่างรังเกียจที่จะเลือกเป็นคู่ครอง พบว่าข้าราชการโดยทั่วไป ไม่ปรารถนาจะแต่งงานกับผู้ที่เป็หนักเลงการพนัน เห็นแก่ตัว เอาเปรียบผู้อื่น เกียจคร้าน โหดเหี้ยม ไร้คุณธรรม ซ้ำหึง จุกจิกจู้จี้ ซึ้นน ซอมนิทา ซอมเตี้ยนอนบ้าน ไม่หวังใยครอบครัว ติดสุรายาเสพติด ฯลฯ

สำหรับปัญหาที่สมมุติขึ้น เพื่อศึกษาความอดกลั้นของข้าราชการที่มีต่อปัญหานั้น ๆ ของผู้ที่อาจเลือกเป็นคู่ครอง ปรากฏว่า ข้าราชการชายจะให้ความสำคัญต่อปัญหา ผู้ที่ตนจะแต่งงานด้วยนับถือศาสนาอื่น และต้องการให้ตนเปลี่ยนไปนับถือศาสนาเดียวกับเขามากที่สุด โดยมีผู้ตอบว่าจะไม่ยอมเปลี่ยนศาสนา แม้จะทำให้ไม่ได้แต่งงานกันมีจำนวนสูงสุด 68.22% ขณะที่ผู้เต็มใจเปลี่ยนศาสนา เพื่อให้แต่งงานได้มีเพียง 16.82% ปัญหาที่ข้าราชการชายให้ความสำคัญรองลงมาคือ บุคคลที่พ่อแม่หรือผู้ใหญ่เลือกให้ มีจำนวนผู้ที่ตอบว่าจะไม่ยอมแต่งงานกับบุคคลผู้นี้ 57.01% ขณะที่ผู้คิดว่าจะยอมแต่งงาน 26.17%

สำหรับข้าราชการหญิงปัญหาที่อดกลั้นได้น้อยที่สุด คือ การที่พ่อแม่ผู้ใหญ่เลือกคู่ครองให้ มีผู้เต็มใจยอมแต่งงานเพียง 28.72% ขณะที่จำนวนผู้ไม่ยอมมีถึง 51.06% ปัญหารองลงคือ

ความแตกต่างในเรื่องทัศนคติและการให้เปลี่ยนทัศนคติ ปรากฏว่ามีผู้ไม่ยอม 47.87 % และมีเพียง 24.47 % เท่านั้นที่ยอม แสดงให้เห็นว่าทั้งข้าราชการหญิงและชาย นอกจากจะมีความเชื่อมั่นในตัวเอง ต้องการสิทธิในการตัดสินใจเลือกคู่ครองด้วยตนเองแล้ว ยังมีความรู้สึกเกี่ยวกับชาติพันธุ์นิยม (Ethnocentrism) โดยเฉพาะในเรื่องทัศนคติอีกด้วย

ในกลุ่มข้าราชการชายมีทัศนคติที่รุนแรงที่สุดคือ การที่บุคคลที่จะแต่งงานด้วย พ่อแม่ผู้ใหญ่ไม่ยอมและขอรองไม่ให้แต่งงานด้วย ปรากฏว่ามีผู้ยินยอมที่จะแต่งงานโดยไม่ฟังเสียงคัดค้านถึง 61.68 % แต่มีผู้ยอมทำตามเพียง 23.36 % ปัญหาสำคัญขอรองลงมาคือ การที่บุคคลที่จะแต่งงานด้วยมีญาติพี่น้องขอมาว่าห้ามกับครอบครัวผู้อื่น มีผู้ยอมแต่งงานด้วย 55.14 % และมีเพียง 25.23% เท่านั้นที่เลิกยอมไม่แต่งงานด้วย

ส่วนข้าราชการหญิงจะออกสลับในเรื่องผู้ที่จะมาเป็นคู่ครองไม่ว่าจะมีบุตรโอรสมากที่สุดในผู้ยอมแต่งงานด้วย 65.96 % และมีเพียง 2.13 % เท่านั้นที่ไม่ยอมแต่งงานด้วย รองลงมาคือ ผู้ที่คิดจะแต่งงานด้วยมีเพศสัมพันธ์กับคนอื่นมาก่อนโดยไม่ได้แต่งงานกัน แต่ได้เลิกกันไปแล้ว มีข้าราชการหญิงที่ตอบว่าจะแต่งงานด้วย 52.13 % มีเพียง 5.32 % ที่ไม่แต่งงานด้วย

ปัญหาที่ข้าราชการทั้งชายและหญิงส่วนใหญ่เกินกว่าครึ่ง ไม่นับใจว่าจะยอมรับโคหรือไม้คือ ปัญหาที่บุคคลที่ตนคิดจะแต่งงานด้วยเคยผ่านการหย่าร้างมาก่อน, เป็นหม้าย มีบุตรต้องเลี้ยงดูอีก 2 คน และ บุคคลที่เป็นคนรัก ไม่โกมีเชื้อสายไทยแต่เกิดในไทย พูดไทยไม่ชัด และยังรักษาวัฒนธรรมบางอย่างตามบรรพบุรุษ

จะเห็นได้ว่าท่าทีการตัดสินใจของข้าราชการต่อปัญหาสมมุติเหล่านี้ มีส่วนเกี่ยวข้องกับค่านิยมของผู้มีไร่น้อย ซึ่งเป็นผลทำให้ความออกสลับเพิ่มต่อปัญหาต่าง ๆ แยกต่างกันไป

เมื่อถึงมาถึงแบบแผนการเลือกคู่ครอง โดยพิจารณาถึงแนวโน้มความนิยมในการเลือกคู่ครองด้วยตนเอง ก็มีการเลือกโดยได้รั่วอิทธิพลจากค่านิยมทางสังคม ชั่วข้าราชการส่วนใหญ่ร้อยละ 49.53 ของเพศชาย และ 62.77 ของเพศหญิง เลือกคู่ครองของตนเอง แต่เมื่อถึงขั้นตกลงจะแต่งงานกัน ได้บอกกล่าวหรือปรึกษาหารือ ขอความเห็นชอบจากบิดามารดาหรือผู้ใหญ่ฝ่ายตนก่อน อย่างไรก็ตามการตั้งคำถามโดยสมมุติเหตุการณ์เช่นว่า ถ้าพ่อแม่หรือผู้ใหญ่ไม่ยอมผู้

ที่ข้าราชการเลือกและขอรองไม่ให้เกิดงานกัน เขาจะยอมทำงานหรือไม่ ปรากฏว่าส่วนใหญ่ไม่ยอมทำงาน ท่านเองก็ยกมือไหว้ขอแม่เป็นฝ่ายเลือกถูกรองให้ ก็ปรากฏว่าข้าราชการส่วนใหญ่ไม่ปรารถนาจะทำงานเช่นกัน เมื่อเทียบกับการแต่งงานที่เกิดขึ้นแล้วของข้าราชการ ปรากฏว่ามีเพียง 14.95 % ของข้าราชการชาย และ 13.83 % ของข้าราชการหญิง เท่านั้นที่ขอแม่มีส่วนสำคัญในการเลือกถูกรองให้ ฉะนั้นอาจกล่าวได้ว่ารูปแบบของการขอความเห็นชอบหรือยอมออกค่าให้มีความการค้ำผู้ใหญ่รับทราบว่าจะแต่งงานกับใคร เป็นเพียงมารยาท หรือธรรมเนียมปฏิบัติในสังคมปัจจุบันอย่างน้อยก็เพื่อแสดงการวาง หรือยกย่องให้วางสำคัญต่อบิดามารดาหรือผู้ใหญ่ ในฐานะที่เป็นผู้มีพระคุณและเคารพ นับถือ ขณะเดียวกันก็เป็นการประนีประนอมระหว่างแม่แทนค่าที่พ่อแม่ ผู้ใหญ่นิอานาจในการเลือกหาถูกรองให้ กับแม่แบบใหม่ซึ่งปัจเจกบุคคลมีสิทธิ์เลือกถูกรองด้วยตนเอง

เกี่ยวกับบทบาทของกลุ่มเพื่อน พบว่า มีอิทธิพลอยู่บ้างในกระบวนการเลือกถูกรอง ในฐานะเป็นผู้แนะนำให้รู้จักกับคู่สมรสเป็นครั้งแรก และในฐานะที่มีส่วนสำคัญในการสนับสนุนให้ได้แต่งงานกับคู่สมรส ซึ่งในประการหลัง ปรากฏว่า มีอิทธิพลต่อข้าราชการชายมากกว่าข้าราชการหญิง คือมีข้าราชการชายร้อยละ 25.23 ที่แต่งงานกับคู่สมรสเพราะ เพื่อนมีส่วนสำคัญในการสนับสนุน ขณะที่ข้าราชการหญิงมีเพียง 10.64 % เท่านั้น

ในด้านการผูกดวงก่อนแต่งงาน เพื่อตรวจสอบว่าเป็นคู่ที่เหมาะสมพอจะอยู่ด้วยกันอย่างยาวนาน มีความสุขตลอดไปหรือไม่ ปรากฏว่าใกล้หมดบทบาทสำคัญลงจากที่เคยมีอยู่ในสังคมสมัยก่อนอย่างเห็นได้ชัด ทั้งนี้โดยมีข้าราชการชายหญิง จำนวนไม่ถึงครึ่งที่ปฏิบัติเช่นนี้ และในจำนวนผู้ที่ผูกดวงก่อนแต่งงาน แม้ปรากฏว่าดวงชะตาของตนกับคู่สมรสไม่สมลงกัน ก็ยังไม่เลิกดำเนินการแต่งงาน แสดงว่าการผูกดวงยังมีบทบาทแต่ เพียงเป็นการปฏิบัติตามความเชื่อถือที่เคยมีสืบกันมาแต่โบราณ มากกว่าจะถือเป็นจริงเป็นจังถึงระบบยกย่อง

จากผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่า เสนอแนะทั้งหมด ยังไม่อาจกล่าวได้ว่าเป็นผลงานที่สมบูรณ์ น่าเชื่อถือ ถูกต้องตรงกันขอเท็จจริงและสามารถนำไปใช้อธิบาย ประชากรกลุ่มอื่นซึ่งมีคุณสมบัติเช่นเดียวกับกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาได้ ทั้งนี้ก็ด้วยสาเหตุหลายประการที่เกิดขึ้นในขั้นตอนต่าง ๆ ระหว่างดำเนินการวิจัย ดังที่ได้เสนอไว้แล้วในบทที่ว่าด้วยระเบียบวิธีวิจัย หน้า 40-42 และเนื่องมาจากการ

ไม่จำกัดระยะเวลาการแต่งงานของกลุ่มตัวอย่างให้เหลือน้อยที่สุดซึ่งที่จริงแล้วไม่ควรศึกษาผู้ที่แต่งงานแล้วเกิน 3 เดือน เพราะหลังการแต่งงานกลุ่มตัวอย่างจะมีโอกาสรับอิทธิพลจากคู่สมรสและอิทธิพลจากสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปได้ง่าย ทำให้การตอบคำถามมีโอกาสคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริงไปมาก ขณะเดียวกันก็อาจทำให้ล้มรายละเอียดต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในระหว่างกระบวนการเลือกคู่ครอง จึงไม่สามารถตอบคำถามต่าง ๆ ซึ่งเกี่ยวกับความจำในระหว่างนั้นได้ หรือถึงแม้จะจำได้ก็อาจตอบคำถามให้ตรงกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง ๆ ได้ยาก เพราะในการเลือกคู่ครองของแต่ละบุคคลอาจมีปัจจัยบางอย่างที่ประทับใจมาก แต่ไม่สามารถกล่าวออกมาเป็นคำพูดหรือบรรยายเป็นลายลักษณ์อักษรให้ผู้อื่นเข้าใจและคล้อยตามได้ เว้นแต่จะได้ประสมด้วยตนเอง หรืออาจมีบางเรื่องที่ไม่ต้องการเปิดเผยให้ผู้อื่นทราบ หรือมีเดะนั้นก็อาจเป็นได้ว่าบุคคลที่ตนเลือกเป็นคู่ครอง เป็นเพศตรงข้ามเพียงคนเดียวที่มีโอกาสเลือกได้ ฯลฯ

ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงทำให้การศึกษาเรื่องการเลือกคู่ครอง กระทำได้ในขอบเขตจำกัด เพราะเป็นกระบวนการสลับซับซ้อน ขึ้นอยู่กับเหตุผลหลายปัจจัยประกอบกัน นับตั้งแต่บุคลิกภาพส่วนตัว สภาพจิตใจขณะนั้นของผู้ที่เลือกและจะได้รับการเลือก คุณลักษณะต่าง ๆ ที่ประกอบอยู่ในบุคคลทั้งสอง สภาพแวดล้อม ตลอดจนโอกาสที่จะทำให้ทั้งสองฝ่ายได้พบ รู้จัก และแต่งงานกันได้ ฯลฯ จึงต้องอาศัยการวางแผนวิจัยที่ละเอียด รัดกุม มีมาตรฐานน่าเชื่อถือ และสมเหตุสมผล เพื่อให้ผลการวิจัยออกมาถูกต้องน่าเชื่อถือ

อย่างไรก็ดี แม้การวิจัยนี้จะยังไม่ผลไม่เป็นที่น่าพอใจนัก แต่อย่างน้อยก็ช่วยให้มองเห็นสภาพสังคมไทยได้อย่างกว้าง ๆ รวมทั้งอาจมีส่วนทำให้ผู้ที่สนใจศึกษาปัญหานี้สามารถมองเห็นปัญหาและหาทางป้องกันมิให้เกิดขึ้นได้ เพื่อผลงานที่ออกมาจะได้สมบูรณ์น่าเชื่อถือ ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งทางวิชาการ และช่วยให้เกิดความรู้ความเข้าใจปรากฏการณ์ส่วนหนึ่งที่เกิดขึ้นในสังคมไทยถูกต้องเป็นจริงยิ่งขึ้น